

Wie avondmaal viert moet het lichaam van de Heer onderscheiden.

- Liturgie:
1. Votum en zegengroet
  2. Antwoordlied: Ps. 122 : 1, 3
  3. Gebed
  4. Lezen uit de Bijbel: 1 Korintiërs 11 : 17 - 34
  5. Lied: Ps. 133 : 1, 2, 3
  6. Lezen van de tekst: 1 Korintiërs 11 : 28 - 29
  7. Preek
  8. Amenlied: Gz. 167
  9. Dankgebed
  10. Collecte
  11. Lied: Lb. 409 : 1, 5 (oud)
  12. Viering heilig avondmaal - Formulier 5
    - Apostolische Geloofsbelijdenis Gz. 179a (in wisselzang)
    - Lied: Lb. 481 : 4 (oud) (na dankzegging 1)
    - Dankzegging 2
  13. Slotzang: Gz. 108
  14. Zegen

<klik 1> Geliefde gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes, Ken je deze campagne? <klik 1-1> "Zet een streep door discriminatie." Een campagne van de *Landelijke Vereniging tegen Discriminatie* (LVTD). In spotjes op de televisie stelden BN-ers zich achter de doelstelling van deze vereniging.

Bij het voorbereiden van deze preek moest ik aan die filmpjes denken. Het drong zich als het ware aan mij op. En ik zal u vertellen hoe dat kwam. In de tekst voor de preek komt een woord voor, dat "*onderscheid maken*" betekent.

Dat is nu precies de betekenis van het woord "*discriminatie*". Onderscheid maken, waarbij een "*oordeel*" wordt geveld. En ook dat woord komt in de tekst voor. *Een oordeel over jezelf*. Onze tekst heeft op een speciale manier te maken met discriminatie.

Nu is de benaming van de LVTD wat ongenuanceerd. Gelukkig wordt daar op de site ook aandacht aan gegeven. Zij stelt onder andere de vraag: <klik 1-2> "*Is het maken van onderscheid altijd discriminatie?*"

Op die vraag wordt het antwoord gegeven: <klik 1-3>

"Discriminatie is niet het maken van onderscheid op zich, maar het maken van verboden onderscheid. Dat wil zeggen: onderscheid maken tussen mensen, zonder dat daarvoor objectief gezien een goede reden is."

Er kan dus geoorloofd en ongeoorloofd onderscheid [<klik 2>](#) worden gemaakt tussen mensen. Wat doet de apostel Paulus in ons gelezen schriftgedeelte? Maakt hij geoorloofd of ongeoorloofd onderscheid?

Ik denk dat je de strekking van de tekst zou kunnen weergeven met deze poster. [<klik 2-1>](#) "De apostel Paulus zet een streep door discriminatie." Terwijl hij aan de andere kant juist daarom ook kiest voor geboden discriminatie.

Het thema van de preek is: [<klik 3>](#)

Wie avondmaal viert moet het lichaam van de Heer onderscheiden.

Onze tekst komt in twee van de avondmaalsformulieren voor. In het gedeelte dat onder het kopje "*instelling*" staat. Over het "*jezelf toetsen*" wordt daarna in die formulieren nogal uitgeweid. [<klik 4>](#) Maar over "*het besef dat het om het lichaam van de Heer gaat*" lezen we niets.

In de Heidelbergse catechismus wordt onze tekst als bewijstekst gebruikt bij antwoord 81. Bij de woorden: "*Maar de huichelaars en zij die zich niet van harte tot God bekeren, halen door hun eten een drinken een oordeel over zich.*"

Maar daarbij wordt niet duidelijk gemaakt wat dat dan met "*het lichaam van de Heer*" te maken heeft. Al met al is de betekenis van onze tekst niet direct duidelijk. [<klik 4-1>](#) Wat wil de apostel hier nu precies mee zeggen?

Misschien hebt u wel eens de redenering gehoord, dat kinderen [<klik 4-2>](#) geen avondmaal mogen vieren, omdat zij "*het lichaam van de Heer niet onderscheiden*". Zo luidde de tekst in de Statenvertaling en in de Vertaling van 1951.

Kinderen beseffen nog niet, dat het avondmaal een symbolische maaltijd is. Brood en beker verwijzen naar het lichaam en bloed van Christus. Kinderen kunnen het niet anders dan als gewoon brood en gewone wijn zien en gebruiken...

Deze redenering is gebaseerd op de kanttekening van de Statenvertaling bij vers 29. "*Dat is, omdat hij geen onderscheid maakt tussen het brood van het Avondmaal, dat een heilig teken is van het lichaam van de Heer, en tussen algemeen voedsel, en dus zonder beproeving en eerbied het eet als ander gewoon brood.*"

Ik heb de tekst een beetje aangepast aan ons dagelijks taalgebruik. Wel is duidelijk, dat het gaat om onderscheid maken tussen avondmaalsbrood en gewoon brood. Dat kun je niet als je nog een kind bent. Je moet - zo heette het - "*tot de jaren des onderscheids gekomen zijn*".

Ik moet u zeggen, dat ik al heel lang moeite heb met deze toepassing van onze tekst. Op catechisatie heb ik daar nooit een geheim van gemaakt. Ook omdat daar regel-

matig de vraag gesteld wordt: *waarom mogen de kinderen in de kerk geen avondmaal vieren?*

<klik 4-3> Dat kun je niet met 1 Korintiërs 11 : 29 onderbouwen. <klik 4-4> Het kan wel met 1 Korintiërs 11 : 28. Dat is in de kerkgeschiedenis ook gebeurd. Met name het begin van dat vers: *"Laat daarom iedereen zichzelf eerst toetsen, voordat hij van het brood eet en uit de beker drinkt."*

Wat bij ons lange tijd *"de zelfbeproeving"* heette. <klik 4-5> De zelfbeproeving zoals die in vraag en antwoord 81 van de catechismus is verwoord en in enkele van de formulieren terugkomt. Ik citeer even antwoord 81:

"Zij die om hun zonden een afkeer van zichzelf hebben en toch vertrouwen dat deze hun om Christus' wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid door zijn lijden en sterven bedekt is; die ook begeren hoe langer hoe meer hun geloof te versterken en hun leven te beteren."

Om dat te kunnen moet je een zekere leeftijd hebben bereikt. En de kerkenraad zag daarop toe. Hij keek naar leer en leven van de kinderen die aan het avondmaal wilden deelnemen. Want aan het avondmaal mogen alleen "gelovigen" deelnemen.

Even een opmerking tussendoor. <klik 5> U zult er wel van op de hoogte zijn, dat de laatste tijd wat vaker gepleit wordt voor kinderen aan het avondmaal. De een is er hard voor, de ander is er fel tegen. Soms wordt dat zelfs kerksplijtend...

Als ik het goed heb, dan hebben de Gereformeerde kerken altijd gezegd, dat de kinderen van gelovigen net zo goed <klik 5-1> recht hebben op het avondmaal als op de doop. Tot de doop worden zij toegelaten op grond van Gods verbond met hen.

Tot het avondmaal worden zij toegelaten, wanneer uit hun geloof en leven duidelijk wordt, dat zij de beloften van het verbond geloven. Daar ernst mee maken. <klik 5-2> Op deze manier wordt hun het recht niet ontzegd, maar alleen de uitoefening daarvan.

Je zou kunnen zeggen, dat moet blijken, dat zij de verantwoordelijkheid voor het uitoefenen van hun recht kunnen dragen. <klik 5-3> De een kan dat eerder dan de ander. Soms veel eerder. Of veel later. Gelukkig kent de kerk hier geen officiële leeftijdsgrens.

Terug naar de tekst. In welk verband brengt de apostel dit naar voren? Dan gaat het dus om onze schriftlezing van vanmiddag. Er gaat in de gemeente in Korinte iets grandioos mis. <klik 6> De samenkomsten van de gemeente *"doen meer kwaad dan goed"*.

Wat is er aan de hand? Blijkbaar werd het avondmaal gevierd in samenkomsten waarin ook een maaltijd werd gebruikt. Te denken valt aan de zogenoemde *"liefdemaal-tijden"*. Maaltijden waarbij alle gemeenteleden deelden in het meegebrachte eten en drinken.

In Korinte ging dat anders: *"U komt niet samen om de maaltijd van de Heer te vieren. Van wat u hebt meegebracht eet u alleen zelf, zodat de een honger heeft en de ander dronken is."* Van samen delen was geen sprake.

En dan komt het: [<klik 6-1>](#) *"Veracht u de gemeente van God en wilt u de armen onder u vernederen?"* Er wordt dus op ongeoorloofde wijze gediscrimineerd. Er worden in de gemeente partijen gevormd. Verschillende groepen. Clubjes van rijken en van armen.

De apostel Paulus moet er niets van hebben. Hij heeft er geen goed woord voor over. Hij zet een streep door discriminatie. Hij heeft een andere aanbeveling: [<klik 6-2>](#) *"Wees gastvrij voor elkaar wanneer u samenkomt voor de maaltijd."*

Het herinnert aan hoe het in het begin in Jeruzalem ging. Handelingen 4. *"De groep mensen die het geloof had aanvaard, leefde eendrachtig samen. Geen van hen beschouwde zijn bezittingen als zijn persoonlijk eigendom, want ze hadden alles gemeenschappelijk."*

Als we onze tekst in dat verband lezen, komen we tot de ontdekking, dat het Paulus gaat om het [<klik 7>](#) *"op waardige wijze"* vieren van het avondmaal.

Er is de opdracht van de Heer Jezus het avondmaal te vieren. *"Doe dit telkens opnieuw om mij te gedenken."* Het wordt zowel bij het brood als bij de beker door Hem gezegd.

Er is de opdracht om *"de dood van de Heer te verkondigen, totdat hij komt"*. Maar dat mag niet op *"onwaardige manier"* gebeuren. Daar gaat het om in onze tekst. De apostel wil niet, dat het avondmaal op *"onwaardige manier"* wordt gevierd.

De vraag kan niet uitblijven. *Wat betekent dat precies?* Is het meestal niet opgevat als: [<klik 7-1>](#) Als je in zonde leeft, dan moet je je van het avondmaal onthouden... En als je dat zelf niet doet, dan houdt de kerkenraad je wel af.

We hebben dat *"onwaardig"* heel breed gemaakt. Alle zonde valt er onder. Het gevolg van deze veralgemenisering is, dat Paulus' vermaan van zijn scherpte wordt beroofd.

De apostel heeft het over een bijzondere zonde. [<klik 7-2>](#) De zonde van het ongeoorloofd discrimineren. Oftewel. Dat je je directe naaste - je broeder of zuster in Christus aan het avondmaal - niet ziet zitten of staan.

De kerkelijke praktijk blijkt - opnieuw - terug te gaan op de kanttekeningen bij de Statenvertaling. We lezen daarin als het om de *"zelfbeproeving"* gaat:

"Ieder onderzoeken zijn gemoed en geweten, of hij ook in zijn hart gevoelt een recht leedwezen en droefheid over zijn zonden, als ook een vast geloof en vertrouwen op de verdiensten van Jezus Christus, en daarenboven een ongeveinsd voornemen om de zonden meer en meer af te serven, en in een nieuw godzalig leven voor God te wandelen."

U hoort het. Het gaat in het algemeen over 'zonden'. Onze formulieren hebben wel aandacht voor het bijzondere. Want in het gedeelte van de 'zelfbeproeving' lezen we daar een extra zin. In die zin wordt Paulus' vermaan expliciet gemaakt.

In het eerste formulier: *"Wil je in liefde en vrede met je medemensen omgaan."* Het tweede formulier heeft: [<klik 7-4>](#) *"Ben je van harte bereid in liefde en vrede met je medemensen om te gaan?"* Wat mij betreft had het nog wel wat minder algemeen gemogen.

Dat gebeurt in het vervolg van de formulieren gelukkig wel. Als het gaat over "de eenheid met Christus en zijn broeders en zusters". Met name het tweede formulier verwoordt het helder: "Daarom zijn we samen één lichaam en moeten we ons inspannen elkaar in liefde te dienen met woord en daad."

Geen ongeoorloofde discriminatie in de gemeente. [<klik 8>](#) Maar wel een geboden discriminatie. [<klik 8-1>](#) Je moet "het lichaam van de Heer" onderscheiden. Met elkaar vormen wij het ene lichaam van Christus. Alleen als je dat beseft en daadwerkelijk beleeft vier je het avondmaal waardig. Dat betekent: *zoals Christus het bedoelt*.

Deze keer ben ik blij met de [<klik 8-2>](#) Bijbel in gewone taal. Zij geeft precies weer wat de apostel wil zeggen. Daarmee worden veel vragen en onduidelijkheden voorkomen. Lees maar mee op het scherm: [<klik 8-3>](#)

"Kijk dus eerst kritisch naar jezelf! Ga pas daarna samen met anderen de maaltijd vieren tot eer van de Heer.

Want mensen die tijdens de maaltijd geen enkel respect voor andere gelovigen hebben, worden door God gestraft."

Mensen die avondmaal vieren moeten aandacht hebben voor hun broeders en zusters, zonder uitzondering. [<klik 9>](#) Omdat zij met elkaar het lichaam van de Heer zijn. Dat is ook de achtergrond van de bestemming van [<klik 9-1>](#) de collecte op avondmaalszondagen.

De collecte is altijd voor de diaconie. Voor de dienst van de broeders diakenen. Beter gezegd: [<klik 9-3>](#) voor de dienst van de barmhartigheid in en door de gemeente. Zodat het niet voorkomt, dat medemensen - en zeker de meest naasten die bij je aan tafel zitten - niet gezien worden.

Daarom, mijn broeders en zusters, laten wij de apostel navolgen en [<klik9-4>](#) ook een streep zetten door discriminatie. Zodat onze gemeente één grote reclame is voor de barmhartigheid van God in Christus Jezus. Hij heeft oog voor alle mensen.

Amen.